

sát követően azonosítottuk a várudvar utolsó, 17. századi sárga agyagos járósíntjét. Ezt elbontva még lehetőségünk volt az ez alatt lévő feltöltési réteg vizsgálatára is. A beruházás által érintett mélységig végeztük a feltárást, mely átlagosan 40–50 cm volt. Így a mélyebben húzódó, a korábbi korszakhoz tartozó rétegek teljes feltáráására már nem volt módunk.

A 16. században emelt Ny-i, ún. Alsó-bástya területén a kivitelező által elvégzett elsődleges földmunkákat követően nyílt lehetőségünk a védmű K-i részén a várfalak külső és belső síkjának meghatározására. A várfalakat itt is a természetes, lépcsőzetes sziklafelületre alapozták. Az 1,5 m hosszú K-i falsík kivételével, ezen a részen felmenő falszakaszok lényegében nem maradtak fent. A bástya K-i végében 4 m vastag falak belső síkja a hegy emelkedő sziklafelületeihez simult.

A Felső-vár külső fala mellett, a kaputoronytól É-ra jelöltünk ki három kutatóárkot az itt futó rétegsor vizsgálatára. A két nagyobb méretű 2014/1. árok (190×170 cm), 2014/2. árok (270×320 cm), valamint egy kisebb kutatóblokk a 2014/3. árok (100×250 cm) területén közepes mennyiségű kései, 17. századi kerámiaanyagot találtunk. A sziklafelület, egy barna erdei talajt és közepes mennyiségű omladékból származó követ tartalmazó réteget tudtunk csak azonosítani.

A 2014. évi feltárást utolsó szakaszában az ún. Rimay-ház (korábban már kutatóárkokkal vizsgált) rétegeinek szisztematikus bontását végeztük el ásatás keretében, a kivitelező által meghatározott mélységig. A helyiség Ny-i felében két meszes-habarcos járósíntet, egy ezek között lévő feltöltési szintet – innen egy 1482-as években vert Hunyadi Mátyás dénár is előkerült –, továbbá a tér É-i falánál azonosított alapozási kiugráshoz kapcsolódó építési szintet, végül az ez alatt húzódó szintkiegyenlítő réteget távolítottunk el, mintegy 3 m-es mélységig.

A feltárást közben a helyiség K-i falának belső síkja, melytől K-re egy eddig még nem kutatott terület húzódik, instabillá vált. A falsíkot dűcoltuk, majd érintett szakemberek bevonásával tartott konzultáció eredményeképp a terület K-i felének teljes feltárást – mivel szükségessé vált a falazatok visszabontása, a mögöttük lévő várudvari területek régészeti módszerekkel történő kutatása, lesüllyesztése is – a következő évre halasztottuk. A Rimay-ház K-i felében így ez évben csupán csak a felső két járósínt feltáráására maradt lehetőségünk.

Régészeti szakfelügyelet keretében elvégeztük a Várkáporna külső homlokzatainak a falszövetben megfigyelhető falelválások, másodlagos helyzetben lévő faragott kövek rajzi felmérését, fotódokumentálását, majd ugyanerre lehetőségünk nyílt a kápolna alatti ún. Szalonnás-pince falszövevei esetében is. Megállapításaink szerint a Várkáporna utólagosan épült a D-i várfal addig többszörösen javított külső falsíkjához. Megfigyelhető volt, hogy a D-i várfal Ny-i szakaszának külső síkjában látható fehér tufaköves javítás befut a kápolna falcsatlakozása mögé. Ugyanezt tapasztaltuk a kápolna K-i falánál is. A falszövetben meghatározott, másodlagosan felhasznált faragott kőanyagban – többek között – megtalálható volt a feltételezhető első kápolna boltozati bordáinak, sőt boltozati csomópontjának több darabja is. Emellett kiemelendő, hogy a D-i falban található, az első kápolna feltételezett DK-i sarkát alkotó faragott kövek egy további példánya jelentős magasságban, a D-i falszövet Ny-i felében került elő.

Arra, a várkápornával kapcsolatos alapvető kérdésre, hogy maguk a D-i falban látható sarokkövek eredeti helyzetükben vannak-e, kutatásunk után sem adhatunk megnyugtató választ. Az azonban kiderült, hogy a három, egymás felett elhelyezke-

dő, nagy méretű kő közül csak az alsó kettőn figyelhető meg egy jellegzetes, 135 fokos éltörés. A legfelső, anyagában is eltérő elemen ez már nem található meg. A faragott kövek alatt, a sziklafelületen ugyanakkor két sorban andezitből rakott kiegyenlítő sorokat azonosítottunk, melyek törés nélkül haladnak tovább K-i irányba a sarokkövek K-i szélétől. A vizsgált kövek környezetében falelválás, kötőanyag- vagy kőanyag-váltás nem figyelhető meg.

A részletesen dokumentált munka végén nem jelenthetjük ki egyértelműen, hogy a sarokkövek egy korábbi kápolna *in situ* megmaradt részét alkotják. Ugyanakkor az sem bizonyítható, hogy a mai kápolna építéskor – legalábbis a sarokkialakítás tekintetében – termódosítás történt volna, mivel a faragott „sarokkövek” alá lerakott szintkiegyenlítő sorok már a téglalap alaprajzú kápolna formájához igazodnak. A Ny-i fal mélyebben fekvő lábazati kiugrása egy periódusban épült a falazat felmenő részeivel, azaz az első kápolna maradványai itt sem figyelhetőek meg. Véleményünk szerint a ma is álló Várkáporna az alapjaitól újonnan épült, s építése során falai alsó részében falazóanyagként felhasználták egy előző épület egyes faragott kőelmeit.

A Várkápornától Ny-ra eső falszakasz kivitelező általi visszabontása során derült fény arra, hogy az eddig egységesnek gondolt várfalat belülről, ismeretlen időben megvastagították, azaz köpenyesték. Ebbe az 50 cm vastagságú belső falvastagításba vésték bele utólag az ún. Tárház alatti pince és az ún. Gerendás-pince közti átjáró D-i boltvállát is. A falvastagítás kora a belső területek korábbi szintsüllyesztése miatt már nem volt meghatározható. A kivitelezés előrehaladása miatt azt sem tudtuk megállapítani, hogy milyen hosszúságban érintette e köpenyezés a D-i várfalat.

GÁL VIKTOR

127. Gamás, Országúti-Studentca (KÖH 72173)

(Somogy megye) B

A Kaposvári Rippl-Rónai Múzeum a Dél-balatoni szennyvíz-program keretében végzett megelőző feltárást a lelőhelyen. 2014 augusztusában először a terület K-i sávjában, a 67-es út mellett, majd a dombtetőn nyitottunk 3 m széles árkot, a vezető nyomvonalán. Az utóbbi területen egy bronzkori gödör és egy árok került kibontásra.

Munkatársak: Cserép Tamás, Papp Zoltán, Nyári Zsolt és Stunya Péter.

MOLNÁR ISTVÁN – NÉMETH PÉTER GERGELY

128. Gödöllő, Szabadság tér (Grassalkovich-kastély)

(MRT MRT 11. k. 10/1. lh., KÖH 25973)

(Pest megye) Kú

A Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Nonprofit Kft. (továbbiakban: Megbízó) megbízásából 2014. április 22. és május 12. között a Grassalkovich-kastély nyári lovardája területén, 320 m²-en végeztünk régészeti kutatásokat. A tervszatás célkitűzése Grassalkovich I. Antal gróf kedvenc lovának, Schimmel szobrának felkutatása volt. A szobor egy 1930-as képeslapról már ismert volt, azonban 1945 után nyoma veszett. 2012-ben egy szovjet harcokcsállás betontömbjének elbontásakor a Schimmel-szobor törzsét megtalálták, a talapzat, végtagok és a fej azonban hiányzott.